

Wymagania na poszczególne oceny				
Konieczne (2)	Podstawowe (3)	Rozszerzające (4)	Dopelniające (5)	Wykraczające (6)
1. Środowisko przyrodnicze Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej -podaje całkowitą powierzchnię Polski -wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie -wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski -wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plejstocen, holocen</i> -wyjaśnia znaczenie terminu <i>rzeźba polodowcowa (glacjalna)</i> -wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski -wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie -wymienia główne rodzaje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej -opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy -odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy -wskazuje na mapie przebieg granic Polski -omawia proces powstawania gór -wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce -wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce -omawia zlodowacenia na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski -opisuje dzieje Ziemi -wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny -charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy -opisuje cechy różnych typów genetycznych gór -przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata -charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski -omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -rozdziela konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski -charakteryzuje jednostki geologiczne Polski -wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze -przedstawia proces powstawania lodowców -wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski -przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski -rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski -podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce -opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy -wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski -wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski -opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze -wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę -ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior

<p>skał</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny</i> -wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego -podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski -wymienia elementy klimatu -wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobową temperaturę powietrza</i> -wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce -określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce -wyjaśnia znaczenie terminu <i>przepływ</i> -wyjaśnia znaczenie terminów: <i>źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejcowate</i> -wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski -wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna</i> 	<p>obszarze Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> -opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe -porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy -dokonuje podziału surowców mineralnych -podaje cechy klimatu Polski -podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej -opisuje wody powierzchniowe Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej -rozpoznaje typy ujść rzecznych -opisuje zjawisko powodzi -wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią -wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych -omawia wielkość i głębokość Bałtyku -charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata -opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku -opisuje wybrane typy gleb w Polsce -przedstawia na podstawie 	<p>ukształtowania powierzchni Europy i Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> -opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej -omawia warunki klimatyczne w Europie -charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce -omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce -odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimatogramów -wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce -wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry -opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry -wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce -określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników -charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku -omawia powstawanie gleby -wyróżnia najważniejsze 	<p>napływające nad teren Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> -opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce -omawia ważniejsze typy jezior w Polsce -analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej -omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki -omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku -omawia procesy i czynniki glebotwórcze -opisuje typy lasów w Polsce -opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski 	<p>w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> -omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce -wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego -ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce -podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego -planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
--	--	---	--	---

<p>-wymienia przyczyny powodzi w Polsce -określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego -wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny -omawia linię brzegową Bałtyku -podaje główne cechy fizyczne Bałtyku -wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe</i> -wymienia typy gleb w Polsce -wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> -wymienia różne rodzaje lasów w Polsce -wymienia formy ochrony przyrody w Polsce -wskazuje parki narodowe na mapie Polski</p>	<p>mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski -omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski -omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce -podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu -charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce</p>	<p>cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych -omawia funkcje lasów -omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce -ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego</p>		
--	--	--	--	--

2. Ludność i urbanizacja w Polsce

<p>Uczeń: -wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską -wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice -wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny,</i></p>	<p>Uczeń: -wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich -prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Europy i Polski po II wojnie</p>	<p>Uczeń: -omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. -oblicza współczynnik przyrostu naturalnego -podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie</p>	<p>Uczeń: -omawia podział administracyjny Polski -omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy -omawia strukturę płci</p>	<p>Uczeń: -analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski</p>
---	---	---	--	--

<p>współczynnik przyrostu naturalnego, wyż demograficzny, niż demograficzny</p> <p>-wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynnika przyrostu naturalnego w Europie</p> <p>-wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i></p> <p>-odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych</p> <p>-wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i></p> <p>-wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce</p> <p>-wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i></p> <p>-wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i></p> <p>-wymienia przyczyny migracji wewnętrznych</p> <p>-odczytuje dane dotyczące wielkości</p>	<p>światowej</p> <p>-omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018</p> <p>-omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce</p> <p>-omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw</p> <p>-wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku</p> <p>-wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Polsce</p> <p>-omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce</p> <p>-podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce</p> <p>-wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce</p> <p>-określa kierunki napływu imigrantów do Polski</p> <p>-wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności</p>	<p>i w Polsce</p> <p>-omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce</p> <p>-porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych</p> <p>-oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski</p> <p>-opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce</p> <p>-opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce</p> <p>-porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy</p> <p>-omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce</p> <p>-wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności</p> <p>-analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego</p> <p>-porównuje strukturę narodowościową ludności Polski ze strukturą narodowościową ludności w wybranych państwach</p>	<p>i strukturę wieku ludności Polski na tle tych struktur w wybranych państwach europejskich na podstawie piramidy płci i wieku</p> <p>-omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski</p> <p>-oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce</p> <p>-charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce</p> <p>-wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich</p> <p>-omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce</p> <p>-przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy</p> <p>-omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach</p> <p>-analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych</p> <p>-omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji</p> <p>-omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na</p>	<p>-analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego</p> <p>-analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce</p> <p>-ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie</p> <p>-ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich</p> <p>-omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce</p> <p>-analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce</p> <p>-omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej</p> <p>-identyfikuje na wybranych przykładach związku między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich</p>
--	---	--	---	--

<p>i kierunków emigracji z Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymienia główne skupiska Polonii -wymienia mniejszości narodowe w Polsce -wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe -wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo</i> -odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki -odczytuje z mapy różnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie -wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja)</i> -wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie -wymienia funkcje miast -odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy -wymienia przyczyny migracji 	<ul style="list-style-type: none"> -charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce -podaje przyczyny bezrobocia w Polsce -porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych -podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce -podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce -wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady -wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną -omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich 	<p>europejskich</p> <ul style="list-style-type: none"> -określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach -porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich -charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce -omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce -porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy -analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce -omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy 	<p>przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy</p> <ul style="list-style-type: none"> -określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy 	
---	--	---	---	--

do stref podmiejskich -wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast				
---	--	--	--	--

3. Rolnictwo i przemysł Polski

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymienia funkcje rolnictwa -wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce -wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce -wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór, areal</i> -wymienia główne uprawy w Polsce -wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce -wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów, pogłowie</i> -wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce -wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich -dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy -wymienia funkcje przemysłu -wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej -wymienia źródła energii -wymienia typy elektrowni -wskazuje na mapie największe elektrownie w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce -prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce -przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce -prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce -wymienia główne rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce -przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce -wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce -omawia cechy polskiego przemysłu -wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski -omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju -charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce -przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy -prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce -przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju -opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce -omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem -prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce -charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce -porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy -porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy -omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej -analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu -opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej -omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce -wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej -dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny -wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju -analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki -przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej
--	--	---	---	---

<p>Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim -wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie -wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego -podaje przyczyny kwaśnych opadów 	<ul style="list-style-type: none"> -lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłone, wodne i niekonwencjonalne -opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych -podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim -opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w polskich portach morskich -omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła 	<p>wybranych krajów Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim -opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w polskich portach morskich -opisuje strukturę połowów ryb w Polsce -charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska -wymienia źródła zanieczyszczeń komunalnych 	<p>odnawialnych do produkcji energii</p> <ul style="list-style-type: none"> -analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem -określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce -omawia rozwój przemysłu stocznioowego w Polsce -analizuje na podstawie danych statystycznych stopień zanieczyszczenia wód śródlądowych -omawia skutki zanieczyszczenia środowiska naturalnego 	<p>w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> -ustala na podstawie dostępnych źródeł, w których regionach w Polsce występuje największe zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego
---	---	--	--	--

4. Usługi w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce -wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i> -wyróżnia rodzaje transportu w Polsce -wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze -wyróżnia rodzaje łączności -wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> -wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -omawia zróżnicowanie usług w Polsce -omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce -omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce -omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce -omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce -omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju -charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków -omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski -podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski -wymienia główne inwestycje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce -określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski -prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego -określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski -omawia rolę transportu morskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju -identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta -podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej -ocenia na podstawie
--	---	---	---	---

<p>-wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski</p> <p>-wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i></p> <p>-wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie</p> <p>-wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski</p>	<p>-wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym</p> <p>-wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego</p> <p>-omawia czynniki rozwoju turystyki</p> <p>-wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na mapie</p>	<p>przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach</p> <p>-wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych</p> <p>-przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce</p> <p>-charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i></p> <p>-charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski</p> <p>-wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski</p>	<p>w rozwoju innych działów gospodarki</p> <p>-ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki</p> <p>-analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy</p> <p>-ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski</p> <p>-analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie</p> <p>-określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach</p>	<p>dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy</p> <p>-omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski</p>
---	--	---	--	---

5. Mój region i moja mała ojczyzna

<p>Uczeń:</p> <p>-wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i></p> <p>-wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski</p> <p>-wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony</p> <p>-wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu</p> <p>-wyjaśnia znaczenie terminu</p>	<p>Uczeń:</p> <p>-charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych</p> <p>-rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania</p> <p>-wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map</p>	<p>Uczeń:</p> <p>-wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie</p> <p>-analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu</p> <p>-prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu</p> <p>-prezentuje główne cechy gospodarki regionu</p>	<p>Uczeń:</p> <p>-przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu</p> <p>-prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej,</p>	<p>Uczeń:</p> <p>-projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie</p> <p>-wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego</p>
--	---	---	--	--

<p><i>mała ojczyzna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny -przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie -wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny 	<p>tematycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> -określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym -rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności 	<ul style="list-style-type: none"> -opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny -omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł 	<p>plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> -planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie -projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności -podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej
--	---	--	---	---